

دولت به مثابه بستر (پلتفرم)

نقش فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات

خلاصه

پیشرفت‌های تکنولوژیک در دهه‌های اخیر، دولت را نیز بی‌نصیب نگذاشته است. با پیشرفت‌های اخیر فناوری اطلاعات شامل وب ۲،۰ و وب ۳،۰ و همچنین شبکه‌های اجتماعی و سیستم‌های موبایل، امکان تغییر رابطه یک سویه از دولت به مردم به رابطه متقابل و همکاری مردم و دولت فراهم شده است. در بخش چهارم از سلسله مباحث دولت به مثابه بستر به بررسی نقش فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات در شکل‌گیری دولت به مثابه بستر خواهیم پرداخت.

شناسه سند	
موضوع	دولت به مثابه بستر
طبقه‌بندی	
وضعیت انتشار	منتشر شده
نسخه	
تاریخ تصویب	۱۳۹۶ / ۰۲ / ۲۰
نویسنده / مشارکت کننده	مهدی یخچالی

TP4.ir

@TP4_ir

@TP4.ir

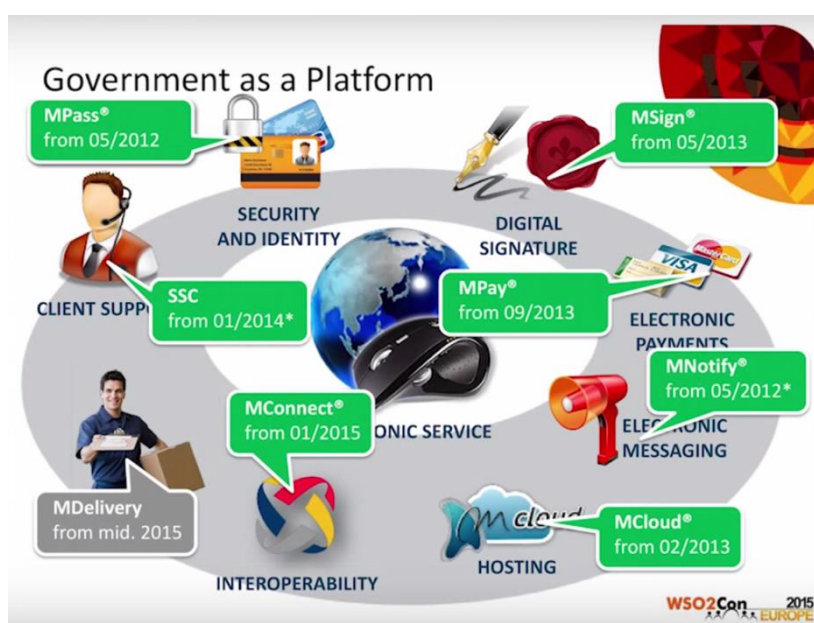

aparat.TP4.ir

۱ نقش فناوریهای نوین اطلاعات و ارتباطات در شکل گیری دولت به مثابه بستر

پیشرفتهای تکنولوژیک در دهه های اخیر، دولت را نیز بی نصیب نگذاشته است. تاثیر فناوریهای نوین اطلاعات ارتباطات را می توان در تغییر نقش، وظایف، ساختار و فرایندهای دولتها از دولت الکترونیک در دهه ۹۰ تا دولت ۲،۰ در دهه اول قرن بیست و یکم و همچنین دولت دیجیتال یا دولت به مثابه پلتفرم در سال های اخیر به وضوح مشاهده نمود.

سه تکنولوژی موبایل، ابر داده (کلود) و شبکه های اجتماعی عامل مطرح شدن پلتفرم بوده اند. از یک طرف کلود زیرساختی عمومی و جهانی را فراهم نموده است که همه در بستر آن می توانند محتوا و یا برنامه های کاربردی تولید نموده و در اختیار عموم قرار دهند. از سوی دیگر شبکه های اجتماعی مردم را در سراسر جهان به یکدیگر متصل و شناسه آنها را به صورت آنلاین نگهداری می کند و علاوه بر این فناوری موبایل امکان اتصال به زیرساخت جهانی خود را در هر زمان و هر مکان و همچنین امکان ایجاد کسبوکار، توزیع محتوا و فروش کالا و سرویس را فراهم می آورد. [۱]

با پیشرفتهای اخیر فناوری اطلاعات شامل وب ۲،۰ و وب ۳،۰ و همچنین شبکه های اجتماعی و سیستم های موبایل، امکان تغییر رابطه یک سوپه از دولت به مردم به رابطه متقابل و همکاری مردم و دولت فراهم شده است. نسل جدید فناوریهای اطلاعات و ارتباطات قابلیت ایجاد تحول در دولت و ارائه خدمات عمومی را فراهم کرده است. به کارگیری این فناوری می تواند موجب بهبود بهره وری و کارایی دولت شده و امکان تعامل مردم با دولت را در هر زمان و در هر محلی فراهم نماید. همچنین می تواند موجب استحکام فرایند دموکراتیک و توانمندسازی مردم برای مشارکت در تدوین سیاست ها گردد. [۲]

۲ وب ۲,۰ چیست؟

مفهوم وب ۲,۰ اولین بار توسط مؤسسه اوریلی (Oreilly) مطرح شد. آنها به دنبال نسل جدیدی از وب بودند که بتواند جذاب، کاربردی و قابل گسترش باشد. اینگونه بود که کنفرانس وب ۲,۰ شکل گرفت و بحث‌های زیادی پیرامون این پدیده مطرح شد. وب ۲,۰ نسخه‌ی جدیدی از شبکه‌ی جهانی وب نبود بلکه رنسانسی بعد از دوران رکود دات کام و کشف دوباره‌ی قدرت پنهانی بود که در طراحی اصلی شبکه‌ی جهانی وب وجود داشت. اگرچه شبکه‌ی جهانی وب باعث تضعیف کمپانی‌های رسانه‌ای و نرم افزاری قدیمی شده‌است، اما در عین حال قدرت عظیم این رویکرد جدید که به عنوان وب ۲,۰ شناخته

می‌شود را آشکار کرده است. به طور خلاصه، راز موفقیت شرکت‌های پیشگامی مثل گوگل، آمازون، ای بی، کرایگ لیست، ویکی پدیا، فیس بوک و توئیتر این است که هر کدام از این وبسایت‌ها در مسیر خاص خود آموخته‌اند که چگونه قدرت کاربران‌شان را به سمت ارتقای ارزش محصولاتشان هدایت کنند. به عنوان مثال ویکی پدیا با مشارکت کاربران‌ش گسترش پیدا می‌کند و مدیران این سایت فقط محیطی را برای استفاده از توانایی‌های کاربران فراهم می‌کنند.

یکی از مهم ترین اصول وب ۲,۰، نگاه کردن به وب به عنوان یک زیرساخت (platform) است. بر اساس تحقیقات یک شرکت آمریکایی، بیش از یک میلیارد کاربر در سراسر جهان هستند که رایانه شخصی و به دنبال آن سیستم عامل، نرم افزارهای کاربردی آفیس و حتی فضایی جهت نگه داری فایل‌هایشان ندارند، اما کاربر اینترنت هستند و با استفاده از ابزارهای گوناگون مانند موبایل‌شان و یا با استفاده از کافی‌نت کارهای خود را انجام می‌دهند. وب ۲,۰ به نیازهای این افراد پاسخی مستقیم داده است.

سرویس‌هایی مانند Google Docs و Zoho.com امکان داشتن نرم افزار Office آنلاین را فراهم کرده‌اند. سایت‌های بسیار زیادی برای نگهداری فایل‌ها تحت وب وجود دارند که نیاز این افراد را به هارد شخصی مرتفع کرده‌اند، سایت‌هایی مانند Delicious.com امکان نگهداری بوکمارک‌های هر فرد را بر روی وب فراهم می‌کنند و حتی سایت‌های متنوعی امکان ویرایش عکس را بر روی اینترنت بوجود آورده‌اند که این افراد را از داشتن یک نرم افزار ویرایشگر عکس مانند Photoshop بی‌نیاز می‌کنند.

همانگونه که می‌بینید، وب ۲,۰ باعث بی‌نیاز شدن بسیاری از کاربران از داشتن سیستم عامل شخصی شده است. اینجا بود که مفهومی بنام سیستم عامل جهانی شکل گرفت. کاربران با داشتن یک مرورگر روی هر دستگاهی و با اتصال به اینترنت می‌توانند از کلیه سرویس‌های لازم جهت کارهای روزمره خود بهره گیرند. ارزش داده‌ها در وب ۲,۰ همان چیزی است که باعث رشد یک سایت می‌شود. آنچه ویکی پدیا را امروز به اینجا رسانده است، داده‌هایی است که کاربران در طول مدت زمان طولانی در این سایت وارد کرده اند. این موضوع را در سایت‌هایی مانند Amazon.com در زمینه‌ی فروش کالا و کتاب، در سایت Last.fm در مورد آثار موسیقی، در Flixster.com در زمینه‌ی سینما و در Google Maps در زمینه‌ی نقشه‌های شهرها و در بسیاری دیگر از سایت‌های وب ۲,۰ میتوان مشاهده کرد. [۳]

۳ دولت ۲,۰ چیست؟

دولت ۲,۰ از نظر برخی افراد، به معنای استفاده از رسانه‌های اجتماعی به وسیله‌ی سازمانهای دولتی است و در نظر دیگران به معنای شفافیت دولتی است به خصوص زمانی که پای رابط برنامه‌نویسی نرم‌افزار (API) داده‌ی دولتی در میان باشد. این عده کماکان آن را ترکیبی از پردازش ابری،

ویکی‌ها، ورود پرس، برنامه‌های موبایل، برنامه‌های ترکیبی تحت وب و یا همه‌ی فرایندهای دیگر وب ۲,۰ می‌دانند که روی کار دولت پیاده شده است. همه‌ی این طرز فکرها بر اهمیت به نظر می‌رسند ولی به نظر می‌آید که هیچکدام به کنه مسئله راه پیدا نکرده‌اند.

دولت ۲,۰ به معنای نوعی دولت جدید نیست بلکه در واقع دولت ساز و کاری است برای اقدام جمعی. ما دور هم جمع می‌شویم، قانون درست می‌کنیم، مالیات می‌پردازیم و نهاد حکومت را ایجاد می‌کنیم تا مشکلاتی را که ما به طور انفرادی قادر به حل آنها نیستیم و حل آنها منافع عمومی را تامین می‌کند را مدیریت کند. **پس دولت ۲,۰ به معنای استفاده از تکنولوژی (به خصوص تکنولوژی‌های مرتبط با وب ۲,۰) برای حل بهتر مشکلات جمعی در یک شهر، کشور و در سطح بین‌المللی است.**

در مدل فعلی دولت که دونالد کتل از آن به عنوان "دولت به مثابه ماشین فروش" (ماشین خودکاری که با انداختن پول در سوراخ آن جنس مورد نظر از آن خارج می‌شود) یاد می‌کند، ما مالیاتمان را می‌پردازیم و در ازای آن انتظار دریافت خدمات را داریم و وقتی خدمات مورد نظر خود را دریافت نمی‌کنیم، مشارکت ما محدود می‌شود به اعتراض کردن، مثل حالتی که شروع به تکان دادن ماشین فروش می‌کنیم. اقدام جمعی به اعتراض جمعی تقلیل می‌یابد.

حال چه می‌شود اگر ما دولت را به جای یک ماشین فروش، به عنوان مدیر یک بازار در نظر بگیریم؟ اریک ریموند از شکل یک بازار برای مقایسه‌ی مدل توسعه‌ی مشارکتی نرم افزار منبع باز و توسعه‌ی نرم افزار سنتی استفاده می‌کند و این قیاس به همان اندازه برای دولت نیز قابل اجرا می‌باشد. در مدل ماشین فروش، منوی کاملی از خدمات موجود از قبل تعیین می‌شود. تعداد محدودی از فروشنده‌ها این امکان را پیدا می‌کنند که محصولات خود را در داخل ماشین بگذارند و در نتیجه گزینه‌ها محدود و قیمت‌ها بالا خواهند بود. در مقابل، بازار مکانی است که خود جامعه در آن دست به تبادل کالا و خدمات می‌زند. اما همه‌ی بازارها مثل هم نیستند. در برخی از آنها گزینه‌های انتخاب در حد همان ماشین فروش است، در حالی که برخی دیگر، بازارهای پر جنب و جوشی هستند که در آنها فروشندگان زیادی برای ارائه‌ی خدمات و کالاهای مشابهی دست به رقابت می‌زنند و گزینه‌های فراوان با قیمت‌های پایین‌تری را عرضه می‌کنند. در دنیای تکنولوژی، یک بازار پر رونق معادل یک پلتفرم موفق است. [۴]

۴ دولت ۲,۰ به دنبال چیست؟

چگونه دولت تبدیل به یک پلتفرم باز شود طوری که به مردم درون و بیرون از دولت اجازه دهد دست به نوآوری بزنند؟ چگونه یک سیستمی را طراحی کنیم که در آن همه‌ی خروجی‌ها از قبل تعیین نشده باشد و در عوض از طریق تعامل بین دولت و شهروندان تکامل یابد، به همان صورت که یک ارائه دهنده‌ی خدمات، جامعه‌ی کاربرانش را توانمند می‌سازد؟

مسئله‌ی دولت ۲,۰ این است که اگر دولت یک پلتفرم است، ما چگونه می‌توانیم با استفاده از تکنولوژی، این پلتفرم را ارتقا بخشیم؟ آیا دولت ۲,۰ باعث تغییرات تدریجی در سیستم موجود خواهد شد و یا باعث انقلاب در آن می‌شود؟ با در نظر گرفتن مثال‌های مربوط به مایکروسافت، گوگل، آمازون، اپل و دیگر غول‌های دنیای تکنولوژی، مشخص است که آنها با تغییر دادن همه‌ی قواعد و نه با دستکاری سیستم موجود به موفقیت دست پیدا کرده‌اند. کامپیوتر شخصی، شبکه‌ی جهانی وب و ایفون به طور همزمان سعی کرده‌اند که هزینه‌ها را کاهش دهند و گزینه‌های مصرف کنندگان را افزایش دهند. دولت که تلاش می‌کند قدرت تکنولوژی را در جهت بازسازی خود به کارگیرد، از موفقیت زیرساخت‌های کامپیوتر درس‌های زیادی را می‌تواند بیاموزد. از جمله اینکه چگونه یک رویکرد کاملاً جدید به راه حل‌ها و مدل‌های کسب و کار از آنچه قبلاً در جریان بود، بهتر عمل می‌کند. اگر دولت یک پلتفرم است و دولت ۲,۰ نسخه‌ی بعدی است، پس باید به گونه‌ای آن را بسازیم که جهان را به لرزه درآورد و آن را تغییر شکل دهد. [۴]

۵ منابع

- [1] پ. قادری، "ظهور پلتفرم‌ها در دنیای کسب و کار"، ۱۳۹۵. http://isconference.ir/fa/blogShow.aspx?_id=2683. [Accessed: 25-Feb-2017].
- [2] M. Katsonis, "Digital Government: A Primer and Professional Perspectives," *Aust. J. Public Adm.*, vol. 74, no. 1, pp. 42–52, 2015.
- [3] T. O'Reilly, "وب ۲ چیست؟", ۲۰۰۵. [Online]. Available: <http://webexpress.ir/Article/2/20>. [Accessed: 13-Dec-2016].
- [4] T. O'Reilly, "Government as a Platform," *Innov. Technol. Governance, Glob.*, vol. 6, no. 1, pp. 13–40, 2011.